

มีหรือไม่มี

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ระหว่างความคิดกับจิต”

กราบนมัสการหลวงพ่อดล หลวงพ่อเป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้ให้ชีวิตใหม่แก่กระผม จากที่ผมเคยเป็นฆราวาสเป็นคุณผีเปรต ไม่ประสีประสา ดวงตามืดบอดมองไม่เห็นแสงสว่างในทางธรรมใดเลย แต่ก็คงพอจะมีบุญเก่าอยู่บ้าง ได้นำพามาพบพ่อแม่ครูอาจารย์เมื่อ ๕-๖ ปีที่แล้ว มาพบเจอเอาตอนชีวิตเข้าวัยกลางคนแล้ว รู้สึกเสียดายกับการใช้เวลาในชีวิตที่ผ่านมา ใช้มันอย่างไรสาระจริงๆ ทุกข์ก็ทุกข์จริงๆ ทุกข์จริงจังมากจนไม่รู้จะหันไปทางไหน สนุกก็สุขเพลินเกินบรรยาย สลับกันไปมาแบบนี้ จนพออายุมากขึ้นก็มาคิดว่า ไม่รู้จะเกิดมาทำไม แล้วเราจะไปไหน จะวนๆ อยู่แบบนี้หรือ

ครั้งเมื่อมาที่วัดนี้ได้มาเจอหลวงพ่อดล ผมได้ฟังเทศน์เรื่องการทำสมาธิเพื่อให้เข้าถึงจิต (เข็กลีอก) ที่แรกผมก็งงมาก มันคืออะไร เขาทำอะไรกัน เป็นเรื่องใหม่ของผมที่ไม่เคยรู้เคยได้ยินมาก่อน (ด้วยความงงเขลา ผมจึงนึกในใจว่ามันจะจริงหรือ)

หลังจากนั้นผมก็ติดตามฟังเทศน์หลวงพ่อดลทางเว็บไซต์ มีโอกาสก็มาที่วัด เริ่มหัดทำสมาธิ ระยะเวลาแรกก็ล้มลุกคลุกคลาน แต่ก็รู้ว่ามันมีพัฒนาการของมัน จนกระทั่งมันนิ่ง แล้วมันก็เป็นสมาธิได้ (ในครั้งแรกผมนึกถึงทันทีว่าที่หลวงพ่อดลพูดมันจริง จริงแท้) มันคือจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผมรู้ว่ากายนี้ไม่ใช่เราจริงๆ ผมมัวหลงอะไรอยู่ ผมจะไม่ปล่อยยให้ชีวิตที่เหลืออยู่เสียเวลาแบบไร้สาระอีกแล้ว

ผมภาวนาต่อมาอย่างสม่ำเสมอตลอดมา (ที่ต้องสม่ำเสมอก็เพราะผมเคยเวียน เพราะมีภารกิจงานยุ่ง แล้วคิดว่าทำได้แล้ว ไม่เป็นไร ว่างๆ ค่อยทำต่อ แต่พอกลับมาทำอีกที่มันหายไปที่เกือบหมด เล่นเอาแทบแยกว่าจะได้คืนมา) ต่อมาผมก็เข้าสู่วิปัสสนาโดยเริ่มต้นจำพังกายขึ้นพิจารณาในระยะหนึ่งแล้วครบหลวงพ่อก แต่ผมขออนุญาตข้ามส่วนนี้ไป ไปสู่ส่วนที่เป็นปัญหาค่ะ

ปัญหาของผมคือ ผมมาเริ่มพิจารณาจิตโดยเริ่มต้นทำสมาธิให้พอจิตสงบลงได้ สักพักผมเริ่มเห็นความคิดมันเริ่มขยับเคลื่อนไหว แต่ระหว่างความคิดกับจิตมันมีบางอย่างเป็นตัวสื่อวิ่งไปวิ่งมา จิตไม่ได้เป็นตัวกำหนดความคิดโดยตรง เพราะจิตมันก็นิ่งอยู่ มันไม่ได้เคลื่อนตาม แล้วส่วนความคิดนั้นมันมีตัวกำหนดให้เริ่มต้นความคิดแล้วมันก็มาสื่อให้จิตรับรู้ ผมทำแล้วเจอแบบนี้หลายรอบ จนรู้สึกว้าวใจตัวที่อยู่ตรงกลางระหว่างความคิดกับจิตนี้แหละมันน่าจะเป็นตัวสำคัญ เป็นเจ้าปัญหา แต่ก็ยังด้อยปัญญาที่จะจับมันให้มัน พิจารณามันยังไม่ได้

จึงอยากขอคำชี้แนะจากหลวงพ่อกว่า แท้จริงแล้วมันมีจริงหรือไม่ หรือผมหลงไป หากมีจริง มันคืออะไร และหากมีจริงหรือไม่จริงไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง ผมควรปฏิบัติอย่างไรต่อไป ขอคำชี้แนะจากหลวงพ่อกเพื่อเป็นแนวทาง กำลังใจในการปฏิบัติต่อไปด้วยครับ ขอให้ธาตุขันธ์แข็งแรง

ตอบ : นี่คำพูดของเขาละ เวลาเราฟังคำพูด เวลาอ่านคำถามแล้ว อ่านคำถามแล้วว่ามันมีเนื้อหาสาระ ว่ามีเนื้อหาสาระอะไร

เพราะคนมันเริ่มต้นตั้งแต่แรก พอเริ่มต้นตั้งแต่แรกที่ว่าใช้ชีวิตไปแบบไร้สาระ ใช้ชีวิตไปแบบไร้สาระ อันนี้ก็ป็นระดับหนึ่งนะ ระดับของเรา

คนเกิดมามีสถานะทางสังคม มีหน้าที่การงาน ก็เพลิดเพลินกับชีวิตนี้ไป พอเพลิดเพลินกับชีวิตนี้ไป แต่เวลามันคิดได้ ความเพลิดเพลินกับชีวิต ความประสบความสำเร็จในชีวิต ประสบความสำเร็จในชีวิตมีมากมีน้อยก็แล้วแต่ สุดท้ายแล้วมันต้องตายไปหมดนะ

เวลาตายไป สถานะของความเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา มันเป็นโอกาสทอง แล้วโอกาสทองอย่างนี้เราก็ใช้ชีวิตของเราสำมะเลเทเมา พอสำมะเลเทเมา ถึงเวลาแล้วก็สิ้นชีวิตไป เวลาใช้ชีวิตอยู่ นั่นก็ทุกข์ นี่ก็ยาก นี่ก็ลำบากไปหมดนะ

ไอ้ความทุกข์ความยากความลำบาก ถ้ามันมีสติปัญญาเนะ มันมองไปที่สัตว์ สัตว์มันเกิดมานะ ๔๕ วัน อยู่ในฟาร์มนั่นนะ เขาเลี้ยงอย่างดีเลย เลี้ยงไว้ทำไม เลี้ยงไว้เชือด ชีวิตมันเกิดมาเพื่อกิน กินมาเพื่อเอาเนื้อไว้เป็นอาหารคนอื่น ชีวิตมันยิ่งไร้สาระกว่าเราอีก แต่มันก็ต้องเกิดของมันใช่ไหม

แต่เราเกิดมาเป็นคน เราเกิดมาเป็นคน คนเรามีสติปัญญา เราเกิดมาแล้วเรามีหน้าที่การงานของเรา เราทำหน้าที่การงานของเรา เราจะมีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน ถ้ามีสติปัญญาทางโลกมากก็ทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดสังคมยอมรับนับถือ แล้วมันก็ตายไป นี่ตายไป

ถ้ามันมีสติปัญญาเนะ ถ้ามันมีอำนาจวาสนาบารมีสร้างสมบุญญาธิการ พันธุกรรมของจิตมันมาตัดแต่งให้มันพัฒนาขึ้น ถ้าพัฒนาขึ้น คนพัฒนาขึ้น ถ้าพัฒนาแล้ว เวลาเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พอมันมาเจอศาสนาเนี่ยมันอึ้งเลยนะ แค่มองชายผ้าเหลืองเท่านั้นแหละมันคิดแล้ว

ดูสิ เวลาชาวพุทธเรา พอเกิดมาอยากมีลูก อยากมีลูก ให้ลูกบวช อยากให้เกาะชายผ้าเหลืองๆ แค่มองชายผ้าเหลืองมันก็สะเทือนใจแล้วนะถ้าคนมีสติปัญญา แต่ไม่เป็นอย่างนั้นนะ ดูสิ ในกรุงเทพฯ ไอ้พวกโจรขโมยมันไปสอยเอาผ้าเหลืองไปขาย

เขาเห็นชายผ้าเหลืองเขาสะเทือนใจนะ สะเทือนใจว่านี่ธงชัยพระอรหันต์ แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาได้ห่มธงชัยพระอรหันต์ ผูกาสาวพัสตร์ เป็น

จิวรตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่ครูบาอาจารย์มา นี่เป็นเครื่องอาศัยของพระอรหันต์

ไอ้ของเราเป็นขี้ทั้งตัวเพราะเรากิเลสท่วมหัว เราได้มาบวช ได้มานุ่งห่มมันก็เป็นอำนาจวาสนาของเรา เรามีอำนาจวาสนาแล้วถ้ามันมีสติมีปัญญาพยายามค้นคว้าของเราขึ้นมา ถ้ามันมีสติ มีสติปัญญามันคิดของมันอย่างนี้ไง ถ้ามันคิดของมันได้มันสะเทือนใจนะ พอเห็นแล้วมันสะเทือนใจ คุณสิ เห็นสังขารมันสะเทือนหัวใจ

มหายานนะ คนที่มีปัญญาเขาดูไบไม้หลุดจากขั้วนะ เขาพิจารณาของเขานะ ดูชาวไร่ชาวสวน เราอยู่กับมันตั้งแต่เด็กจนโต ไ้ไบไม้ ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลง มันร่วงทุกวันเลย มันไม่เห็นมีอะไรเลย

แต่เวลาคนเขามีปัญญา ไ้ไบม่วงไบหนึ่งนะ ไอ้โฮ! สรรพสิ่งในโลกนี้ก็เป็นอย่างนี้ คุณสิ ไ้ไบไม้ตั้งแต่มันแตกไบอ่อน มันแก่มา พอมันหมดอายุมันก็ร่วงจากต้น แล้วชีวิตเราก็เป็นแบบนั้นนะ แต่เวลากิเลสในหัวใจไม่เป็นอย่างนั้นนะ มันมีแต่ยึดแต่มันของมัน มันคิดของมัน มันพิจารณาของมันนะ นี่พิจารณาได้ถ้าคนมีสติปัญญา

นี่พูดถึงว่า เขาพูดถึงเริ่มต้นอารัมภบทมาก่อนไง เขาใช้ชีวิตแบบไร้สาระ แต่พอมามีอำนาจวาสนา มาพิจารณาของมันได้ พิจารณาได้ก็เริ่มปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริง พอปฏิบัติไปแล้ว สิ่งที่เขาทำๆ มันบอกตลอด สิ่งที่ว่าเขาทำด้วยความสม่ำเสมอ

ถ้ามันไม่ทำด้วยความสม่ำเสมอ เวลามันเสื่อม เวลาคนคิด ทางโลกมันเหมือนวิทยาศาสตร์ คุณสิ เด็กมันเรียนจบแล้วก็คือจบ นี่ก็เหมือนกัน ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบแล้ว เวลาเรียน ๙ ประโยค ๙ ประโยคแล้วเขาก็มีตำรับตำราให้ทบทวนใช้ใหม่ เวลาเสร็จแล้วเขาก็ไปทบทวนของเขา เวลาลืมสิ่งใดเขาก็เปิดตำราได้

แต่เวลาทำสมาธิ เวลาเราฝึกหัดภาวนาของเรา เวลาจิตมันเป็นสมาธิแล้วมันก็เป็นสมาธิ ถ้าไม่รู้จักรักษา เสื่อมหมดนะ แล้วเวลาเสื่อมไปแล้วจะไปเอาที่ไหน จะไปทวงเอาจากใคร ยิ่งเสื่อมไปแล้ว กรณีนี้มันเป็นโทษ ๒ ชั้นไง โทษ ๒ ชั้น

หลวงตาท่านบอกว่า คนเรานะ ถ้าเราประกอบสัมมาอาชีวะ เราไม่เคยทำสิ่งใด เราก็ขวนขวายของเราทำอย่างนั้นไปโดยที่ไม่มีใครมีความเรียกร้อง ไม่มีสิ่งใดที่มันโยยหาในใจ แต่ถ้าเราเคยทำสิ่งใดแล้วเคยทำได้ดีเลย แล้วเราลืมไป เราจะมาทำใหม่มันทำไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาถ้าเป็นสมาธิแล้วมันเสื่อมไปแล้ว นี่จะมาหา จะมาเอาให้ได้ เศรษฐี ไร เวลาเศรษฐีแล้วล้มละลาย เวลาล้มละลายแล้วเวลาจะทำสิ่งใดขึ้นมามันก็คิดสมบัติเดิม เราเคยเป็นเศรษฐีๆ ไรจะมาเก็บเล็กผสมน้อยมันเห็นเป็นของไร้ค่าๆ

ไอ้เศรษฐีก็มาจากเก็บเล็กผสมน้อยนี่แหละ เวลาปฏิบัติมันก็ต้องปฏิบัติจากเก็บเล็กผสมน้อยไปนี่แหละ แต่เวลาถ้าจิตมันคล่องตัวมันแล้ว ถ้ามันมีกำลังแล้ว เขารักษาตรงนั้นไง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุไฉน ถ้าเรารักษาเหตุของเรา สมาธิมันก็จะอยู่ของมันตลอดไปไง

แต่ถ้าเราพลังเปลว พลังเปลวหรือเราไม่รอบคอบ เสื่อมหมด แล้วเสื่อมแล้วไม่เหลือเลย แล้วไม่เหลือแล้วที่นี้มันก็เร่าร้อน เร่าร้อนแล้วมันก็โยยหา มันก็ต้องการ พอดีต้องการก็ไปทุกข์สองชั้นสามชั้นนี่ไง นี่ไง เวลาจิตเสื่อม ถ้าคนเคยภาวนาแล้วนะ อากาแบบนี้นี่มันต้องเคยเจอ ถ้าเคยเจอแล้วมันจะระมัดระวัง ถ้าระมัดระวัง เพราะอะไร

เพราะกิเลสเกิดจากจิต มันก็เหมือนสิ่งมีชีวิต สมาธิ คือ สมาธิ ปัญญา ถ้ามันเป็นความจริงมันเกิดจากจิต มันเกิดจากจิต มันเป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิตมีเกิดและตาย มันมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป มันไม่อยู่กับเราคงที่หรอก ถ้าจะอยู่คงที่ได้ เราต้องมีสติมีปัญญารักษา มัน

เว้นไว้แต่อกุปปธรรม เว้นไว้แต่โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี สิ้นกิเลส นั้นนะ คงที่ คงที่เพราะเป็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมคงที่ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง อันนั้น

คงที่ คงที่เพราะอะไร คงที่เพราะมันมีมรรค คงที่เพราะมันมีสติปัญญาแก้ไขชำระล้าง
จนसारอกจนคาย อันนั้นคงที่

แต่ถ้าเป็นศีล สมาธิ ปัญญาที่เราเป็นโลกีย์ปัญญาอย่างนี้ อย่างนี้ไม่คงที่ นี่ไง สัพพะ
ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องเป็นอนัตตา นี่แหละเป็นอนัตตา อนัตตาคือมันต้อง
เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มันไม่มีอะไรคงที่หรอก เวลาเราพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันถึง
ที่สุดแล้ว เวลาสมุจเฉทปหาน มันขาด นั้นละคงที่

สิ่งที่คงที่มีอยู่นะ สิ่งที่คงที่มีอยู่ แต่ทำอะไรถึงคงที่ละ ไล่สิ่งที่คงที่มีอยู่ แต่มันพูดถึง
สิ่งที่คงที่ไม่ได้ มันจะคงที่ได้อย่างไร คงที่ มันคงที่อย่างไร มันต้องมีที่มาที่ไปทั้งนั้นนะ ธรรม
ทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผล ไม่มีเหตุมีผลเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้ามันเป็นไปได้ เห็นไหม เวลาเขาบอกว่าเขาปฏิบัติแล้วมันดีขึ้น

คำว่า “ดีขึ้น” พอมันดีขึ้น ทีนี้พอดีขึ้นแล้วมันแบบว่าเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิโกโง
เวลาพระสารีบุตรท่านเทศน์ว่าการใด ท่านบอกว่าธรรมะสังขจะในใจของท่านสุดยอด ท่านไม่
เชื่อใครเลย ท่านพูดว่าท่านไม่เชื่อใครเลย

ลูกศิษย์ลูกหาได้ฟัง ไปฟ้องพระพุทธเจ้า บอก พระสารีบุตรไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ไม่เชื่อ
อะไรทั้งสิ้น พระพุทธเจ้านิมนต์พระสารีบุตรมาเลย “สารีบุตร เธอไม่เชื่อเราหรือ”

“ไม่เชื่อ”

“ทำไมเธอถึงไม่เชื่อ”

“อ้าว! ก็ความจริงในใจอันนี้มันเป็นความจริง ความเชื่อเป็นศรัทธา ศรัทธาความเชื่อ
ไง”

“เออ! สารีบุตรพูดถูก”

แต่เดิมเวลาฟังเทศน์พระอัสสชิเป็นพระโสดาบันมา แสวงหามาบวชกับองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เชื่อหรือ ไม่เชื่ออะไร ปฏิบัติอยู่ ๑๔ วัน พระโมคคัลลานะ ๗ วันเป็นพระ

อรหันต์ไปแล้ว พระสารีบุตรยังไม่ได้เลย ไม่ได้ขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคอยชี้แนะคอยชี้แนะ ไม่เชื่อได้อย่างไร

เวลาเชื่อ มันความเชื่อมันศรัทธา เหมือนเราเรียนหนังสือ เราเชื่ออาจารย์เราไง นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เราก็เชื่อครูบาอาจารย์เราก่อนไง

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ มันเป็นความจริงขึ้นมาจะไปเชื่อใคร ถ้าเป็นความเชื่อ อยู่มันก็ไม่เป็นความจริงนะสิ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาแล้วไม่เชื่อ อยู่กับความจริงนี้เลย นี่พูดถึงถ้ามันเป็นความจริง อกุปปรกรรมมันเป็นสัจจะความจริง ความจริงมีอยู่ แต่กว่าจะเข้าสู่ความจริงไง ถ้าเข้าสู่ความจริง

ดีที่เขาบอกว่าเขาประพฤติปฏิบัติมาก่อน แล้วสิ่งที่มันปฏิบัติที่ดีแล้ว เขาแบบว่าเขาเข้ามาเลย เขาบอกว่าขออนุญาตข้ามส่วนนี้ไปเลย แต่ส่วนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เขาถามตรงนี้ สิ่งที่ว่า เวลาปัญหาของผมนะคือ ผมจะเริ่มพิจารณาจิต เริ่มต้นทำให้จิตพอสงบตัวลง สักพักผมเริ่มเห็นความคิดเริ่มขยับเคลื่อนไหว แต่ระหว่างความคิดกับจิตมันมีบางอย่างที่เป็นตัวสื่อวิ่งไปวิ่งมา จิตไม่ได้เป็นตัวกำหนด คิดโดยตรง แต่จิตมันวิ่งไปวิ่งมา มันเคลื่อนไหวอยู่ ส่วนความคิดต่างๆ เขาถามว่าสิ่งนี้มันมีจริงหรือเปล่า สิ่งที่เขาว่ามันมีจริงหรือเปล่า

เราจะพูดอย่างนี้นะ นี่พูดถึงปฏิบัติไง ถ้าใครประพฤติปฏิบัติทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้วถ้ามันเห็นอาการของจิต ถ้ามันเห็นอาการของจิต ถ้ามันเห็นอาการของจิต สิ่งนี้มี แล้วมีชัดเจนด้วย ชัดเจนเพราะอะไร นี่เขาเรียกว่าเห็นกิเลส

แต่ถ้าพูดถึงคนที่ภาวนาไม่เป็น คนที่ยังไม่เห็นนะ สิ่งนี้มีไหม ไม่มี สิ่งที่ไม่มีเพราะเขาไม่รู้ไม่เห็น ไม่มีเพราะความไม่รู้ไม่เห็นของเขา เขาก็ว่าไม่มี แต่ถ้าผู้ที่ปฏิบัติ ภูมิกวาระของจิตที่มันมีมาตรฐานที่มันรู้มันเห็นของมันได้ สิ่งนี้มีไหม มี มี มี ยิ่งกว่ามีอีก ยิ่งกว่ามีเพราะอะไร เพราะนี่มันคือกิเลสไง

สิ่งที่กิเลส ที่ว่าเวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติใช้ไหม ท่านบอกว่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติบอก “พวกนี้ไม่เคยรู้จักกิเลส ไม่เคยเห็นกิเลส”

นี่ไง ถ้าไม่เคยรู้จักกิเลส ไม่เคยเห็นกิเลส มันก็คือไม่มี ก็มองไม่เห็นไง แล้วถ้ามองไม่เห็นขึ้นมาแล้ว แล้วใครมาพูดเป็นรูปเป็นร่าง เป็นสิ่งที่จับต้องได้ มันก็เป็นวัตถุไปแล้วไง มันก็เป็นวิทยาศาสตร์ไง

วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มันเป็นทฤษฎี มันเป็นสิ่งคงที่ตายตัว ทางทฤษฎีนั้นเป็นกรอบ แล้วเป็นกรอบอยู่อย่างนั้นนะ แต่กิเลสมันเป็นสิ่งมีชีวิต กิเลสเหมือนเชื้อโรค มันพัฒนาการของมันไป มันหลบมันซ่อนของมันไป มันทำของมันไป สิ่งที่มีชีวิต ธรรมชาติมันเป็นนามธรรม สิ่งที่มีชีวิต ธรรมชาติเป็นแบบนี้ ถ้าธรรมชาติเป็นแบบนี้

เพราะเราคิดโดยกรอบ คุณ มีการศึกษาฯ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เรียนปริยัติ เรียนอริยสัจ ท่องได้ปากเปียกปากแฉะ ขยายความย่อความได้ทั้งนั้นเลย แล้วเวลาไปปฏิบัติก็เอาความรู้อันนี้ไปขยายความไปย่อความ ใ้กิเลสมันก็อยู่ข้างหลังความคิดนี้ แล้วมันก็ตามความย่อความขยายความไปเรื่อย

ย่อความขยายความมากน้อยแค่ไหน คำนวณมากน้อยแค่ไหน กิเลสมันหัวเราะเยาะมันถือปฏิภาณอยู่ แล้วจับแอก แล้วไล่ไป ใ้เราก็ปัญญาอดเยี่ยมไล่ไปเต็มที่เลย เพราะอะไร เพราะไม่มีสมาธิไง

แต่ถ้าเราฝึกหัดมีสมาธิของเรา ถ้าเราฝึกหัดมีสมาธิของเรา จิตเห็นอาการของจิต จิตไปรู้ไปเห็นขึ้นมาเอง พอเห็นขึ้นมาเอง มันอยู่ที่ว่าคนรู้คนเห็นมันมีวิมุติภาวะมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันมีวิมุติภาวะมาก มันจับได้เลย สมาธิดีมันจับได้เลยนะ พอจับได้แล้วมันพิจารณาของมันไป

อย่างที่เขาเขียนมานี้ “สักพักผมเริ่มเห็นความคิดมันเริ่มเคลื่อนไหว แต่ความเคลื่อนไหว ความคิดกับจิตมันมีบางอย่างเป็นตัวสื่อวิ่งไปวิ่งมา จิตไม่ได้เป็นตัวกำหนดโดยตรง เพราะจิตมันนิ่งอยู่ มันไม่ได้เคลื่อนไหวตาม แต่ระหว่างความคิดกับจิต เวลามันคิดขึ้นมา มันเห็นมีบางอย่างเป็นตัวกลาง มีบางอย่างเป็นตัวกลาง”

เวลาอย่างของเรา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความคิด คนมีวิชานี้เขา เรียกขันธมาร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นมารหมดเลย เพราะมารมันครอบงำ แต่ ถ้าเวลาทำความสงบของใจเข้ามา กิเลสมันสงบตัวชั่วคราว สงบตัวชั่วคราว เวลาจิตมันสงบ ชั้น ๕ มันก็สะอาดบริสุทธิ์ชั่วคราว

คำว่า “ชั่วคราว” ที่ทางโลกเขาบอกว่าหินทับหญ้าๆ นี่แหละ หินทับหญ้าๆ กิเลสมันสงบตัวลงชั่วคราว กิเลสสงบตัวลงชั่วคราว ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญา เพราะมันเป็นโอกาสที่เราจะฝึกหัดใช้ปัญญาไง ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญามันก็เป็นมัจฉิมาปฏิบัติ เพราะมันไม่มีกิเลสเข้ามาร่วมด้วยใช้ไหม

แต่ถ้าของเราถ้าปุณฺณเขาเรียกว่าขันธมารๆ ชั้น ๕ เป็นมารทั้งหมด ความคิดนี้ สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง มารทั้งนั้น คิดโดยกิเลสไง นี่โลกก็ปัญญาๆ ความคิดของเรากิเลสทั้งนั้น

ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ใจมันสงบแล้ว ใจสงบแล้วจิตมันสงบขึ้นมา เวลามัน ฝึกหัดความคิด พอจิตสงบแล้วมันจะเห็นอาการแบบนี้ ถ้าผู้พิจารณาจิตนะ

ถ้าผู้ที่พิจารณากาย พอจิตสงบแล้วมันจะเห็นกาย เห็นกายโดยจิตกับเห็นกายโดยปัญญา เห็นกายโดยปัญญาไม่เห็นรูปกาย แต่เทียบจับได้ จับได้ก็จับตัวสี่อเนี้ จับตัวสี่อ ตัวเคลื่อนตัวไหวมันจับได้ พอจับได้ การพิจารณากายโดยหลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่ดูลย์ท่านพิจารณากายบอกไม่ต้องเห็นกาย พิจารณากายโดยการใช้ปัญญา

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่คำดี ท่านพิจารณาของท่าน ท่านจะเห็นกายของท่าน การเห็นกายแบบนี้มันจะเห็นกายโดยจิตเป็นสมาธิแล้วเห็นกายเป็นภาพ เห็นเป็นภาพ เห็นแบบนิมิต นี่เจโตวิมุตติ ถ้ามันเห็นแบบนี้ ถ้าเห็นแบบนี้แล้วพิจารณาของมัน มันจะมีตัวแบบนี้ จะมีตัวสี่อไ้ เพราะกายมันมาได้ยังไง รูปมันมาได้ยังไง แล้วพิจารณาไปแล้วมันแปรสภาพอย่างไร นี่เวลาเห็นกิเลสไ้ จิตเห็นอาการของจิต

ถ้าจิตเห็นกิเลสของมัน มันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันต้องมีสมาธิไ้

พอทำสมาธิ ถ้ามีสมาธิ สมาธิที่มันมีหลักของมัน มันจะไปเห็นกาย เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงเพราะอะไร ตามความเป็นจริงเพราะว่ามันไม่ใช่ขันธมาร ชั่วคราว ไม่ใช่ขันธมารชั่วคราวนะ

แต่ถ้าสมาธิดีๆ ก็เสสมันสงบตัวลง ตรงนี้มันเป็นโอกาสในการวิปัสสนา ที่ว่าใช้ ปัญญาๆ ปัญญาการรู้แจ้ง รู้แจ้งจะเกิดอย่างนี้ เกิดอย่างนี้แล้วฝึกหัดพิจารณาไป ฝึกหัดพิจารณาไป พอพิจารณาไปแล้ว พอพิจารณาไปมันใช้ปัญญาไปมาก สมาธิมันอ่อนแอลง มันคิดไปแบบว่าไอ้ตัวเคลื่อนไปเคลื่อนมามันชักไม่เห็นแล้ว มันจะหนักหน่วง แล้วมันจะคิดเป็นอันเดียวกันเลย

คิดเป็นอันเดียวกันก็กลับมาคิดแบบเดิมเราที่ไปคิดโดยปุถุชนนี้ไง กลับมาคิดแบบ สามีญ์สำนึกนี้ คิดแบบสามีญ์สำนึกนี้คิดโดยมาร ขันธมารๆ มารทั้งนั้นนะ **แต่เวลาเป็นจริงๆ ขึ้นมาต้องจิตมันสงบก่อน**

นี่ไง เขาบอกว่าสมาธิไม่จำเป็นๆ

ถ้าไม่จำเป็นจะเริ่มต้นตรงนี้ไม่ได้ ถ้าไม่จำเป็น มันแยกแยะไม่ได้ว่าเห็นสื่อตัวกลางไหม เห็นเป็นจริงเป็นจังหรือไม่ ถ้าไม่เห็น ไม่เห็นก็จบไป

เขาถามเลยว่า สิ่งที่เราเห็นมันมีจริงหรือไม่จริง ให้หลวงพ่อบอกตรงนี้ ที่เห็นมันมีจริง หรือไม่มีจริง

มันมีจริงต่อเมื่อผู้หูตาสว่าง มันมีจริงต่อเมื่อจิตทำสมาธิได้ มันมีจริงต่อเมื่อเรา จับต้องได้ มีจริง แต่มีจริงมันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญาเฉพาะนะ เฉพาะจิตที่ภาวนา ได้

แล้วถ้าจิตที่มันภาวนาไม่ได้ล่ะ

“กรรมฐานนี้พูดด้วยคารม” มีคนติเตียนมาก ติเตียนวงกรรมฐานว่า “ใช้คารม มันมีแต่ มาพูดโอ้อวด ไม่มีการศึกษา เพราะปริยัติไม่พูดอย่างนั้น ปริยัติเขาพูดเขาต้องชัดเจนของเขา

ปรีดิ์มีองค์ความรู้ มีความรู้จริง ได้พิจารณา"...สัญญาทั้งนั้น จำขึ้นปากพระพุทธเจ้ามาแล้วก็ กล่าวดู แล้วคิดว่าตัวเองรู้

แต่ถ้าเป็นจริงๆ มันจะเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก ถ้าเป็นจริงเป็นปัจเจกตั้ง เป็น สันทิฏฐิโก ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาจะ

เขาถามว่ามันมีอยู่จริงหรือไม่

ถ้ามันมีอยู่จริง มีอยู่จริง ผู้ที่ปฏิบัติเห็นจริง แล้วองค์ความรู้ชัดเจนมาก แต่ถ้าไปพูดกับ คนที่ไม่รู้จะ เขาจะบอกว่า เอ็งต้องไปโรงพยาบาลแล้วละ เพราะสิ่งที่เอ็งรู้มันไม่มีอยู่หรอก

ไม่มีอยู่ แล้วมันจะพิสูจน์กันอย่างไรละ เราจะพิสูจน์กับคนที่ไม่รู้ได้อย่างไร นี่ไง เวลา หลวงตาท่านปฏิบัติของท่านใช้ไหม เวลาท่านสิ้นกิเลสไปแล้วท่านบอกว่าท่านเก็บไว้ในใจเลย ถ้าไปพูดกับใครเขาจะหาว่าเราบ้า ความรู้สี่กอย่างนี้หลวงปู่มั่นก็เป็นอย่างนี้ หลวงปู่มั่น ครูบา อาจารย์ที่ท่านปฏิบัติแล้วนะ องค์ความรู้ความเป็นจริงของท่านมันจะอยู่ในหัวใจของท่าน แล้ว รอ รอ ผู้ที่ต้องการ ผู้ที่ปรารถนา

เวลาหลวงตาท่านไปคุยกับหลวงปู่แหวน พอคุยเสร็จ ลงมาที่ท่านบอกเลย น้ำอมต ธรรมในใจของหลวงปู่แหวนมันเต็มอัดแน่นในหัวใจเลย แต่ไม่มีใครต้องการ เวลาคนไปหาหลวง ปู่แหวนต้องการ "เราสู้ เราสู้" จะเอารุ่นนั้นรุ่นนี้ไง แต่ไม่เคยต้องการธรรมะในใจหลวงปู่แหวน เลย แล้วไม่มีใครไปคุยกับท่านไง

พอหลวงตาท่านไปคุย พอไปเปิดก๊อกเท่านั้นนะ ไอ้โฮ! มันไหลออกมาท่วมท้นนะ นั่นนะมันรอคนที่ปรารถนา รอคนที่หิวกระหาย รอคนที่ต้องการ

แต่พวกเรามันตาบอดสี่ มันต้องการชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณ มันต้องการเรื่องโลก ธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มันไม่ต้องการสัจจะความจริง ไม่ต้องการสัจธรรมอัน นั้นเลย เพราะสัจธรรมนั้นมันเหนือโลก เหนือโลกเหนือสงสารไง

แต่ถ้าเวลาต้องการก็ต้องการแคโลกธรรม ๘ อย่างมีลาภ อย่างมียศ อย่างมีชื่อเสียง
อย่างมีกิตติศัพท์อย่างมีกิตติคุณ อันนั้นเป็นธรรมหรือ อันนั้นมันกิเลสทั้งนั้น แล้วก็ชอบกันแค
นั้นแหละ แล้วมันก็ไม่เข้าถึง

แล้วพอไปแนะนำขึ้นมา โอ้โฮ! คนเรามันต้องการอย่างหนึ่งนะ มันเอากระสอบมาเลย
ละ มันจะใส่แบงก์ บอกมัน บอกให้เอาธรรม โอ้โฮ! วางกระสอบ โอ้ย! มันคอตกลายนะ เพราะ
มันคิดไม่เหมือนกันไง

นี่ไง หลวงตาถึงบอกเลยว่า หลวงปู่แหวนในหัวใจของท่านมีแต่น้ำอมตธรรมเต็มหัวใจ
เลย รอให้คนมาใช้สอย ไม่มีใครเลย ไม่มีใครต้องการเลย เวลาไปก็ “เราสู้ เอรูนุ ๑”

นี่ไง ฉะนั้น คำถามเขาถามว่า สิ่งที่มีมันเป็น สิ่ง que ความคิดของเขาที่มันมีตัวกำหนด
ความเคลื่อนไหวนี้ แล้วมันสื่อไปที่จิต ผมทำแล้วเจอแบบนี้หลายรอบจนรู้สึกได้ว่าไอ้ตัวที่อยู่ตรง
กลางระหว่างความคิดกับจิตนี้แหละมันเป็นตัวสำคัญ มันเป็นตัวปัญหา แต่ก็ยังด้อยปัญญาอยู่

นี่มันเป็นตัวปัญหา ตัวปัญหาแสดงว่าเห็นหน้ากิเลส จับต้องมันได้ไง

แต่การที่ว่ามันยังด้อยปัญญาอยู่ แล้วเราจะทำอย่างไรจะจับให้มัน คั้นให้ตาย

**ถ้าจับให้มัน คั้นให้ตาย กลับมาพุทโธ กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่ปัญญาอบรม
สมาธิ ให้กำลังของเราชัดเจน**

ชัดเจน หมายความว่า สิ่งที่เราที่เห็น เห็นร่องรอยมันแล้ว เห็นรอยเท้าของกิเลสที่มันมา
เดินให้เราเห็นแล้ว แต่ยังจับตัวมันไม่ได้ชัดเจน

ถ้าคำว่า “จับตัวได้ชัดเจน” มันจะเป็นปัจเจกตั้ง พอจับได้ เออ! นี่แหละ เวลาหลวงตา
ท่านพิจารณาของท่าน พอได้ตัวนะ อ้อ! ใช่แล้ว พอใช่แล้ว ที่นี้พิจารณาซ้ำ

การกระทำ กลับมาที่ความสงบของใจนะ พอใจมันสงบแล้ว ความคิดเราพิจารณาเลย
จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นขั้น & ขั้น & คือความคิด ความคิดคือรูป ในรูปนั้นมันมีเวทนา มี
สัญญา มีสังขาร มีวิญญาณ อารมณ์ความรู้สึกหนึ่งมันจะพร้อมไปกับขั้น & ถ้าขั้น & มันไม่

สมบูรณแบบ อารมณมันจะเกิดไม่ได้ พิจารณาไปแล้วแยกมัน ถ้าแยกมัน แยกออก แยกที่รูป แยกที่เวทนา แยกที่สัญญา แยกที่สังขาร แยกที่วิญญาณ

ที่วิญญาณ วิญญาณคือวิญญาณรับรู้อารมณนั้น วิญญาณ อารมณโภท วิญญาณใน อารมณโภทนั้นมันก็เป็นวงรอบให้อารมณนั้นสมบูรณ แต่ถ้าเราพิจารณาแล้วมันเอาสิ่งใดสิ่ง หนึ่งแยกออกไป อารมณนั้นดับทันที อารมณนั้นเกิดไม่ได้ แล้วถ้าดับหมด พิจารณาไปแล้วไม่มี อะไรเลย มันก็ยังเก๋ๆ เจินๆ นะ

ในรูปมันก็มีขันธ ๕ ในสัญญาก็มีขันธ ๕ ในสังขารก็มีขันธ ๕ คือในรูปมันก็ยังมีรูปซ้อน อีก พิจารณาไปนะ กิเลสมันละเอียดลึกซึ้ง คนที่พิจารณาไปแล้วเรื่องนี้มันจะแจ่มแจ้งมาก แต่ ต้องพูดกับคนรู้นะ พูดกับคนไม่รู้นี่ อืม! สงสัยใกล้บ้าแล้ว ต้องจับส่งโรงพยาบาล

จับส่งโรงพยาบาลต่อเมื่อคนขาดสติ คนขาดสตินี้ตาลอย ทำสิ่งใดไม่เป็นขึ้นเป็นอัน แต่ นักภาวนานี้สติสมบูรณมาก สมาธินี้มั่นคง ปัญญานี้เป็นโลกุตตรปัญญา มันจะขาดสติไปไหน มันจะเสียจริตนิสัยไปไหน

ถ้าคนภาวนาแล้วภาวนาเข้าที่เข้าทาง สิ่งนี้มันชัดเจนของมันมาก มันชัดเจนแล้ว ชัดเจนจากภายในด้วย ไม่ใช่ชัดเจนจากตำรา ไม่ใช่ชัดเจนจากครูบาอาจารย์บอก มันชัดเจนกับ จิต จิตที่เป็นผู้ที่หลงไหล ผู้ที่หลับไหลที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วพอพิจารณาเข้าไป เข้า ไปสู่เนื้อของมัน เข้าไปสู่การพิจารณาของมัน

นี่พิจารณาไป พิจารณาไปซ้ำๆ ซากๆ พิจารณาไป ทำแล้วทำเล่า ทำแล้วทำเล่าเพื่อ อะไร เพื่อให้มันชัดเจนขึ้นมา จากเห็นร่องรอยของมันก็เห็นตัวของมัน เห็นตัวของมันแล้วก็จับ แยกตัวของมัน

ถ้าแยกตัวของมันแล้วมันสืบทอดด้วยกันไม่ได้ มันสืบทอดด้วยกันไม่ได้ พอสมาธิเรา อ่อนแอลง สติเราเบาบางลง มันก็รวมตัวกันใหม่ พอรวมตัวกันใหม่ เราก็ต้องพิจารณาซ้ำไป เขา

เรียกตทั้งหมดหนาน เวลามันปล่อยวาง ปล่อยวางเพราะความเข้าใจรอบหนึ่ง มันก็จะปล่อยวาง รอบหนึ่ง พอปล่อยวางขนาดไหนแล้ว ด้วยกำลังของเราที่ยังไม่ได้กำจัดมัน เคียวมันก็พื้นฟูมา

กิเลส เห็นใหม่ หลวงตาท่านจะสอนประจำเลยว่า กิเลส ถ้าเรารู้เท่าทันมัน มันจะหลบ มันจะหลีก มันจะซ่อน มันจะพลิกมันจะแปลง แล้วมันจะมีอุบาย มันจะตีกลับ การพิจารณาแต่ ละชั้นแต่ละตอนมันมีพลิกแปลงของมันอยู่อย่างนี้ ใ้เรื่องกิเลส ถ้าคนทันมัน มันจะรู้ถึงเล่ห์ เหลี่ยมของมัน เล่ห์เหลี่ยมของกิเลสนี้ร้ายนัก

ฉะนั้น เขาถามว่าเขาควรทำอย่างไร ขอคำชี้แนะๆ

ชี้แนะ ถ้าเห็นอย่างนี้เห็นร่องรอยของมัน ถ้าเห็นร่องรอยของมันนะ นี่พูดให้กำลังใจ เวลาผู้ปฏิบัติ ปุถุชนคนหนาต้องทำความเข้าใจเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบแล้วเป็นกัลยาณ ปุถุชน กัลยาณปุถุชนคือทำสมาธิได้ง่าย ได้คล่องตัวขึ้น ถ้าคล่องตัวขึ้น พอยกขึ้นสู่สติปัฏฐาน ๔ นี้โสดาปัตติมรรค ผู้ที่จะเดินมรรคนะ นักปฏิบัติเรามันจะเดินมรรค

คำว่า “ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ขึ้นสู่มรรค” แต่ขึ้นสู่มรรค ถ้าพิจารณาของเรา พิจารณาไม่ได้ มันก็ถอยกลับมาไง ถ้าพิจารณาแล้วถ้ามันเสื่อม เสื่อมมันก็ถอยกลับมา กัลยาณปุถุชน แล้วถ้า มันยังเสื่อมต่อไปมันก็ปุถุชนไง แล้วก็ต้องกลับมาใหม่ไง ก็แบบว่าที่ทำสมาธิแล้วที่ไม่รักษาไง ถ้ามันยังเป็น **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** อยู่ มันยังเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญอยู่อย่างนี้

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาแล้วเรามีความเพียร มีวาสนานะ ทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ต้องมี พื้นฐาน เวลาคนภาวนาเราจะรู้เลยว่ามันจะทุกข์มันจะยากมันจะเหนื่อยขนาดไหน

แต่ถ้าคนมีพื้นฐานอยู่แล้ว ทำสมาธิได้ เราเอามาตรฐานของเรา คือเราทำเพื่อ ความสบายใจ ทำเพื่อความสงบ พอสงบแล้ว พอสงบเราก็ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไปเลย พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถอยหน้าถอยหลังอยู่อย่างนี้ คำว่า “ถอยหน้าถอยหลัง” คือต้อง ตรวจต้องเช็ค ต้องพิจารณาแยกแยะจนกว่ามันจะละเอียดรอบคอบ ดีแผ่หมดเลย

เวลาหลวงตาท่านสอน ชั้นของปัญญาไม่มีขอบเขต เหมือนเวดาร์ จับหมดเลย

ชั้นของสมาธิ น้ำในแก้ว ล้นแก้วอยู่อย่างนั้นนะ ชั้นของสมาธิ สมาธิคือสมาธิ นี่มันน้ำ ล้นแก้ว แค่นั้นแหละ ไม่ไปมากกว่านั้น แต่มันก็มีความสุขของมัน แต่ชั้นของปัญญาต้องไป ตลอด ไม่มีขอบเขต

ที่นี้พอมันพิจารณาไปแล้วมันจะรู้เลยว่า อ้อ! ถ้าพิจารณาไปอย่างนี้มันเป็นความว่าง อย่างนี้ พิจารณาไปแล้วมันจะปล่อยวางอย่างนี้ มันจะสุขมาก มันจะภูมิไฉมาก แล้วเวลาสมาธิ มันเบาบางลง พิจารณาอีก มันไม่ไปแล้ว

ใช้ที่ว่าพิจารณาดีมากๆ ทำไมพิจารณาแล้วมันติดขัดไปหมดเลย นั่นคือสมาธิไม่พอ เดี่ยวจะรู้ คนภาวนาไปมันต้องผ่านประสบการณ์อย่างนี้ ล้นเปอร์เซ็นต์ ถ้าไม่เคยผ่าน ประสบการณ์อย่างนี้ มันมันรวบรัด “พิจารณาแล้วขาด ปล่อยเลย”... ชั่วคราว แล้วเดี๋ยวเสื่อม หมด คนที่พิจารณาอย่างนี้แล้วมาร้องให้ให้เราฟังเยอะมาก เยอะมาก

แล้วเวลาประสาเรา เราก็เคยผ่านเหตุการณ์อย่างนี้มา ก็มีความเข้าใจอย่างนี้ เหมือนกัน แต่สุดท้ายแล้วด้วยวาสนา เสื่อมแล้ว แล้วไป เอาใหม่ สู้มาใหม่ สู้แล้วสู้เล่า สู้แล้วสู้เล่าจนเห็นความเปลี่ยนแปลง เห็นความเปลี่ยนแปลงแบบการปล่อยชั่วคราว อย่างนี้ การปล่อยด้วยความสมบูรณ์แบบ ด้วยความสมดุลงพอดี มัชฌิมาปฏิปทา คือ พอดี สมดุลงพอดีอย่างนี้ แล้วเวลากิเลสมันขาด นุ่น กิเลสมันนอนตายอยู่นุ่น จิตเราอยู่ นี้ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิลัพพตปรามาสมันเป็นอย่างไร ชัดๆ อรูปปธรรมกังวาน กลางหัวใจ นี่ถ้ามันเป็นอย่างนี้ ถ้าปฏิบัติไปมันจะเป็นแบบนี้

นี่เขาถามว่า ขอคำชี้แนะจากหลวงพ่อด้วย ฉะนั้น สิ่งที่ทำมา เขาว่าปัญญายังด้อยอยู่ ยังจับให้มัน คั่นให้ตายไม่ได้

ถ้าจับให้มัน คั่นให้ตายไม่ได้ สิ่งที่ทำมานั้นคือได้แล้ว ได้แล้วคือจับตัวได้แล้ว เหมือน เจ้าหน้าที่เอาผู้ต้องหาส่งฟ้องศาล ศาลรับฟ้องแล้ว นี่ก็เหมือนกัน จับต้องได้แล้ว แล้วพอมัน เสื่อมไป เรากลับมาทำสมาธิ เดี่ยวก็จับได้อีก

คนที่จับได้แล้วก็คือจับได้ คนที่จับได้แล้วคือว่าเราจับผู้ต้องหาได้แล้ว แต่จับผู้ต้องหาได้แล้ว เราจะต้องเป็นผู้พิพากษา พิพากษาด้วยมรรค พิพากษาด้วยปัญญา ไม่ใช่พิพากษาด้วยความพอใจไม่พอใจของเรา ความพอใจไม่พอใจของเรา อัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ใช้ไม่ได้ทั้งนั้น

ต้องพิจารณาไปด้วยมรรค ด้วยความสมดุลง ด้วยความพอดี มัชฌิมาปฏิปทา คือความสมดุลงพอดีระหว่างมรรค ศีล สมาธิ ปัญญา กับกิเลสที่ได้ประหัตประหารกัน ถ้าสมดุลงพอดีแล้ว มันจะรวมตัว ถ้ารวมตัวแล้ว อันนั้นจะเป็นความจริงของมันขึ้นมา

เขาถึงบอกว่า “จึงขอคำชี้แนะจากหลวงพ่อกว่า แท้จริงแล้วมันมีจริงหรือผมหลงไปครับ และหากมันมีจริงหรือไม่มีจริง ไม่ว่าจะทางใดก็ทางหนึ่ง”

คำว่า “มีจริงหรือไม่มีจริง” มันมีจริงต่อเมื่อผู้ที่ปฏิบัติ เราจะบอกว่ามันยิ่งกว่าจริง มันมีของมันมาอยู่แล้ว แต่เพราะมันโดนกิเลสครอบงำ มันละเอียดลึกซึ้ง แล้วสัญญาตญาณของมนุษย์มันส่งออก มันไปรู้ไปเห็นข้างนอก มันอยากรู้อยากเห็นข้างนอก มันอยากรู้อยากเห็นธรรม แต่มันไม่รู้ไม่เห็นตัวเอง มันก็เลยไม่เห็นกิเลส มันไม่รู้ไม่เห็นตัวเอง มันก็ไม่รู้จักธรรมใจ

แต่ที่เราประพฤติปฏิบัติ โยมเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วเพิ่งเห็นร่องรอยนะ เห็นสื่อตัวกลาง นี่คนเห็นมันพูดมาจากความเห็นจริง เห็นมีสื่อตัวกลาง

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญานํ เวลาชำระล้างกิเลสไปแล้ว กิเลสมันตาย เวลากิเลสมันตายไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชั้น ๕ เป็นภาวะไร้อันที่สะอาดบริสุทธิ์ ใ้ันมันต้องพูดกันแบบผู้รู้จริง

เวลาพูดกันโดยธรรมชาติ ชั้นนี้เป็นชั้นธมาร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน ชั้น ๕ นี้เป็นชั้นธมาร เป็นมารทั้งหมด มารล้วนๆ แต่ผู้ที่ปฏิบัติแล้ว ล้างกิเลสไปแล้ว ชั้นทั้งหมดเป็นชั้นที่บริสุทธิ์

แล้วถ้ามันเป็นทางวิทยาศาสตร์ ทางวิชาการ ชั้นที่มีสถานะมีบริสุทธิด้วยหรือ นี่ไง ที่ทางปริยัติเขาบอกว่า “ไอ้กรรมฐานซี่ไม้ เป็นโหวหนะ เอาโหวหนะ พุดเป็นโหวหนะ เอาโหวหนะมาไอ้ อวด มันไม่มีข้อเท็จจริง”

นี่มันจะเห็นชัดๆ ไง ถ้าปุณฺณนี่เป็นชั้นธมาร ถ้าสิ้นกิเลสไปแล้ว ถ้าเป็นโสดาบันมันก็สถานะขึ้นมาส่วนหนึ่ง สกิทาคามีก็สถานะ ๕๐ เปอร์เซนต์ ถ้าเป็นอนาคามีสถานะ ๗๕ เปอร์เซนต์ พระอรหันต์สถานะครบ ๑๐๐ เปอร์เซนต์เลย ถ้า ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ชั้นนี้เป็นภาวะ ชั้นที่สถานะบริสุทธิไม่มีกิเลส ไม่มีกิเลสต้นหาความทะยานอยากในหัวใจ

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจเรา ไม่ได้อีกเลย ไม่ได้อีกเลย” นี่ชั้นนี้ยังเป็นภาวะ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์เทศนาว่าการอยู่ ๔๕ ปี แล้วท่านก็นิพพานไป ช่วง ๔๕ ปีนี้ชั้นสถานะบริสุทธิ ไม่มีมาร ไม่มีกิเลสเลย

ฉะนั้น เขาถามว่ามีหรือไม่มี

ไอ้ที่ว่าไม่มีแบบโลก ไม่มีแบบโลกคือหน้าด้าน คือหน้าด้าน หน้าด้านแล้วบอกว่าไม่มี ไอ้พวกหยาบช้านะ หมาบ้าฉีกกัศธรรมะ ไม่มีๆ นั่นนะ เป็นโหวหนะนั้นนะ ไอ้พวกหมาบ้ามันว่าไม่มี

ไอ้พวกมีนะพวกบัณฑิต บัณฑิตเริ่มมีเริ่มเห็นนะ เหมือนเราไปหาหมอบอกว่าเป็นมะเร็ง อีก ๗ วันตาย ไอ้โฮ! ขวนขวาย มันจะปฏิบัติแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เราเห็นกิเลสไง เห็นกิเลสก็จับกิเลสได้ มันก็เหมือนคนมีหมอวินิจฉัยว่าเราเป็นโรคอะไร แล้วเราจะรักษาโรคตามนั้น นี่ก็เหมือนกัน ถ้ารู้ถ้าเห็นนะ แล้วถ้าพิจารณาไป ถ้าต่อสู้ไป พิจารณาไปถึงที่สุดนะ เราจะกำจัดด้วยความจริงของเรา

ฉะนั้น เราถึงพูดไว้เป็น ๒ ทาง ทางหนึ่งคือว่าสิ่งที่เห็นมันมีจริงหรือไม่มีจริง มันมีจริง สำหรับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่มีอำนาจวาสนานะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมากมายแม้แต่สมาธิยังทำไม่เป็น คือสงบจริงๆ ยังสงบจริงๆ ไม่ได้ แล้วมันจะรู้จะเห็นได้อย่างไรละ

เพราะสมาธิเป็นสมาธิ สมาธิไม่ใช่ปัญญา เวลาชำระล้างกิเลสมันต้องมีสมาธิ แล้วชำระล้างด้วยมรรค คือต้องมีปัญญาด้วย เวลาจะชำระล้างมันชำระล้างด้วยปัญญา แต่ปัญญานั้นต้องมีสัมมาสมาธิเป็นตัวรองรับมันถึงจะเป็นโลกุตตรธรรม มันถึงจะเป็นภาวนามยปัญญา

แต่ถ้าเป็นปัญญา ปัญญาที่ไม่มีสมาธินั้นเป็นโลกียปัญญา เป็นปัญญาของกิเลส เป็นปัญญาที่กิเลสมันแต่งให้ เป็นปัญญาที่กิเลสมันให้คิดอยู่ข้างนอก ไม่ให้เห็นตัวมันนะ

แต่ถ้ามันเป็นสมาธินั้นคือตัวมัน คือตัวจิต แล้วมันเกิดที่จิต เกิดที่ภวาระ ที่ภพ ที่กำเนิดของกิเลสเลย มันก็ต้องไปฟาดฟันกันที่นั่นนะ แล้วเวลาถ้ามันเป็นจริงที่นั่น เวลามันขาด เวลามันขาดขึ้นมาแล้ว นั่นนะมันชำระล้างจากภายใน

ฉะนั้น สิ่งที่มีจริงหรือไม่มีจริง นี่พูดถึงคนที่ประพฤติปฏิบัติแล้วรู้แล้วเห็น แม้แต่คนที่ปฏิบัติไม่รู้ไม่เห็นเรื่องนี้เยอะแยะ สมาธิยังทำไม่เป็น แล้วที่จะเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงนี่ไม่มีอยู่จริง มันเห็นเห็นโดยอุปาทานทั้งนั้น

แต่ถ้ามันมีอยู่จริงมันต้องสะท้อนหัวใจ มันต้องสะท้อนกิเลส แล้วมันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันตสิทฎฐิโก คือเจ็บที่ไหน เกิดที่ไหนต้องดับที่นั่น

แล้วที่บอกว่า ถ้ามันไม่มี

มันไม่มีคือคนโง่ คือคนที่ไม่ประพฤติปฏิบัติ แล้วมันก็จะพูดทางวิชาการ มันบอก “ไม่มีหรอก มันจะมีตัวสี่ตัวอะไรมันไม่มี มันมีแต่ขั้น ๕ เพราะนี่มันเป็นศัพท์ เป็นศัพท์บาลี เป็นพุทธพจน์เสียด้วย ไม่มีอยู่หรอก”

ฉะนั้นถึงบอกว่า นิพพานๆ บอกว่านิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สมมุติให้ชื่อนิพพาน แต่ตัวนิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้อธิบายให้ใครฟัง เพราะ

ถ้าอธิบายไปแล้วมันก็เป็นสมมุติง มันก็เป็นสมมุติบัญญัติ แล้วก็จะเถียงกันอยู่นี่ไง ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพูดอธิบายเรื่องอย่างนี้ ท่านจะอธิบายเป็น บุคคลาธิษฐานเปรียบเทียบ อย่างเช่นที่ว่า นิพพานนี้เป็นอายตนะ

เพราะมีพระไปถาม ในพระไตรปิฎก เราก็อ่านเจอตรงนี้ เขาไปถามว่า เพราะคนฉลาด คนฉลาดเขาจะเอาความจริงจากพระพุทธเจ้านะ เขาก็ไปถามพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ใช่ไหม พอลถามพระพุทธเจ้า “พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ พระพุทธเจ้าอยู่ด้วย อะไร”

พระพุทธเจ้าก็บอกว่า “เราก็มีแต่อายตนะไง ก็มีแต่ตา หู จมูก ลิ้น กาย”

เพราะมันยังมีอยู่ใช่ไหม เพราะมันมีใจ เพราะมันมีตา มีหู มีจมูก มีลิ้น มีกาย เพราะ พระอรหันต์ก็มีอายตนะเหมือนกัน เราปุถุชนก็มีอายตนะเหมือนกัน

อันนี้มันก็จับเลย “อายตนะนิพพาน”

แล้วเราก็ถามกลับ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันเป็นนิพพานได้ไหม

ไม่ได้หรอก มันจะเป็นนิพพานได้ที่ใจ เพียงแต่ว่าใจท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านนิพพาน แต่เขาถามว่าท่านดำรงชีพอย่างไร ท่านอยู่อย่างไร

ท่านก็อยู่แบบว่าอยู่แบบมีอายตนะไง อายตนะทั้ง ๖ ก็พระอรหันต์ก็ยังมีอยู่ มันก็มา เข้ากับขันธเป็นภาวะไง มันขันธที่สะอาดบริสุทธิ์ไง มันไม่มีกิเลส นี่พระอรหันต์ขันธสะอาด บริสุทธิ์ แต่ถ้าเราเป็นปุถุชนนี่ขันธมาร เพราะความคิดมันสะอาดบริสุทธิ์ไม่ได้หรอก ความคิด กิเลสมันครอบงำ

เวลาถ้าพูดนะ ถ้าศึกษา ถ้าคนไม่เป็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่าน เปรียบเทียบ เพราะมีพระ (บัญญัติเราไม่ได้ เราได้อรรถได้เนื้อหา) มีพระไปถามพระพุทธเจ้า คือเขาอยากรู้ว่านิพพานเป็นอย่างไร เพราะพระพุทธเจ้ายังดำรงชีพอยู่ใช่ไหม ก็ถามว่า พระพุทธเจ้าอยู่อย่างไร อยากรู้เรื่องในใจ

พระพุทธเจ้าว่า เราก็อยู่โดยอายตนะ ๖ นี้ไง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็สิ่งที่เราสื่อสารกับสังคมได้ไง แต่ใจที่เป็นนิพพานเป็นของเรา ไม่มีใครรู้กับเราหรอก ใครรู้ไม่ได้ เว้นไว้แต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะรู้ พระอนรุทระยิ่งรู้มากกว่า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอนรุทระนั่งอยู่ข้างๆ พระอานนท์เป็นคนถาม “ไม่ใช่ว่าพระพุทธเจ้านิพพานไปแล้วหรือ”

พระอนรุทระบอก “ยัง ตอนนี้อค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เข้าสมาบัติอยู่” แล้วเวลามาถึงกึ่งกลาง “อ้อ! ตอนนี้พระพุทธเจ้านิพพานแล้ว”

เห็นไหม คนที่รู้มี แต่คนที่รู้มันต้องมีวุฒิภาวะเหมือนกัน รู้ได้เหมือนกันมันถึงจะรู้ ถ้าไม่รู้ก็คือไม่รู้ ถ้าไม่รู้ก็ “อายตนะนิพพาน” มันก็ลอกตา หู จมูก ลิ้น กายเป็นนิพพานเลย

เราก็ซ่านะ เวลาเขาเทศน์กันนะ เออ! ตา หู จมูก ลิ้น กายเป็นนิพพานได้

อาจารย์ใหญ่ก็เป็น เพราะอาจารย์ใหญ่ก็ครอบอยู่ เป็นไหม อาจารย์ใหญ่ที่เขาฝากันทุกวันนี้แหละ เขาก็มีตา หู จมูก ลิ้น กายเหมือนกัน แต่เขาตายไปแล้ว

นี่ไปพูดถึงตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะนิพพาน

อู้อู้อู! อายตนะเป็นนิพพานได้ด้วย อย่างนั้นวัตถุก็นิพพานได้ มันเป็นไปไม่ได้ แต่เพียงแต่ว่าในพระไตรปิฎกมี แล้วคนที่ไปอ่านแล้วตีความอย่างไร เข้าใจอย่างไร เบี่ยงเบนไปหมดเลย

นี้ก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าเปรียบเทียบกับให้ฟัง เปรียบเทียบให้เห็น ก็เอ็งอยากรู้ เอ็งอวดว่าเอ็งมีความรู้มาถามข้า ข้าก็พูดให้เอ็งฟัง เอ็งจับแล้วเอ็งก็ตีความไปอีกเรื่องหนึ่งเลย นี่พูดถึงว่าถ้าคนไม่เป็น ถ้าคนเป็นไม่มีปัญหาอย่างนี้ มันก็เลยจบ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเขาถามมันย่ำตรงนี้ สิ่งที่เขาเห็นมันเป็นจริงหรือเปล่า เป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ทั้งๆ ที่ว่าเวลาเขาบอกเลยนะ เวลาเขาปฏิบัติไปแล้ว เขาฟังเทศน์ไปแล้ว พอปฏิบัติได้

สิ่งที่หลวงพ่อบอก เขาบอกว่าในครั้งแรกผมก็นึกทันทีว่าที่หลวงพ่อบอกมันจริงหรือไม่จริง เวลาเขาฟังที่แรกไง แต่พอปฏิบัติแล้วมันจะรู้ด้วยความเห็นของตนเลย สิ่งที่หลวงพ่อบอกจริงแท้ๆ เวลาเขาพูด นี่เวลาปฏิบัติไป

เวลาปฏิบัติไปแล้วมันจะตามรอยกันไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติมาจนสิ้นกิเลสไปแล้ว เทศนาว่าการได้ปัญญาจักขีย์ ได้ยสะ ได้ชฎิล ๓ ฟันอง พระอรหันต์ทั้งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์เราท่านปฏิบัติถ้าเป็นจริงขึ้นมามันจะได้จริงขึ้นมา แต่ต้องเป็นจริง ถ้าจริงแล้วไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง จะไม่มีสิ่งใดทำให้เสียหายเลยถ้ามันเป็นจริง ธรรมะ ธรรมเหนือโลก มันเหนือโลกเหนือสงสาร มันมีอะไรในโลกนี้จะมีค่าเท่ากับธรรมอันนั้น แล้วถ้ามันเห็นธรรมอันนั้นแล้ว ธรรมเหนือโลก

แล้วเราฟังธรรมๆ ก็เพื่อเหตุนี้ ไร่ประดับสติปัญญาของเรา แล้วถ้าใครปฏิบัติแล้วให้ชวนชวน ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา ให้เป็นประโยชน์กับผู้ปฏิบัติมัน เหว้ง